

11. SINIF FELSEFE DERSİ

1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAV PROVASI · PUANLAMA ANAHTARI

Senaryo 5 · Kitapçık B · Sevgi Empati Educational Assessments · www.sanalsinav.com

1. FEL.11.1.1 · Çevre ile ilgili felsefi soru ve problemleri anlayabilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Ömer'in görüşünü canlı merkezci etikle eşleştirir.	2
a)	Zeynep'in görüşünü çevre merkezci etikle eşleştirir.	2
b)	Ahlaki değer in canlının acı hissedebilmesine (canlı olmasına) dayandırıldığını açıklar.	6

a) Örnek cevap: Ömer: canlı merkezci · Zeynep: çevre merkezci

b) Örnek cevap: Ömer'e göre hayvanlar da acıyı hissettiği için ahlaki değere sahiptir; değer, canlının hissedebilmesine ve yaşamına dayanır.

Sık hatalar: Ömer'in görüşünü insan merkezci saymak; Zeynep'in bütüncül bakışını gözden kaçırmak

2. FEL.11.1.1 · Çevre ile ilgili felsefi soru ve problemleri anlayabilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	I. görüşte insanın doğanın hâkimi, doğanın ise araç olduğunu belirtir.	3
a)	II. görüşte insanın doğanın bir parçası olduğunu, aralarında karşılıklı bağımlılık bulunduğunu belirtir.	3
b)	Doğayı sınırsız bir kaynak görmenin aşırı tüketime yol açabileceğini belirtir.	3
b)	Bunu uygun bir çevre sorunu örneğiyle (ormansızlaşma, aşırı avlanma, su kaynaklarının tükenmesi vb.) ilişkilendirir.	6

a) Örnek cevap: I. görüşte insan doğanın efendisidir, doğa ise kullanılacak bir araçtır. II. görüşte insan doğanın bir parçasıdır; ikisi birbirine bağlıdır.

b) Örnek cevap: Doğayı yalnızca kaynak olarak görmek sınırsız kullanım anlayışını doğurur. Örneğin balık stokları yenilenme hızından fazla avlanınca bazı balık türleri azalmış, balıkçılıkla geçinen insanlar da zarar görmüştür.

Sık hatalar: Görüşleri karşılaştırmadan ayrı ayrı özetlemek; Örneği görüşle ilişkilendirmemek

3. FEL.11.1.1 · Çevre ile ilgili felsefi soru ve problemleri anlayabilme · zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	"Gelecek kuşaklar" ve "Sağlığımız" seçeneklerini insan merkezci olarak belirler.	5
a)	Öğrenci sayısını 20 bulur.	2
b)	Bir görüşün çok kişi tarafından benimsenmesinin onun doğru olduğunu göstermediğini belirtir.	4
b)	Felsefi bir görüşün gerekçelerin gücüyle değerlendirilmesi gerektiğini açıklar.	4

a) Örnek cevap: Gelecek kuşaklar ihtiyacını karşılayabilsin (12) ve sağlığımız korunsun (8): $12 + 8 = 20$ öğrenci.

b) Örnek cevap: Akıl yürütme hatalıdır. Bir görüşü çok kişinin benimsemesi onu doğru yapmaz; çoğunluk yanılabilir. Bir çevre etiği yaklaşımının doğruluğu oylamayla değil, ileri sürülen gerekçelerin tutarlılığı ve gücüyle tartışılmalıdır.

Sık hatalar: 'Hayvanlar ve bitkiler zarar görmesin' seçeneğini insan merkezci saymak; Çoğunluğun görüşünü kanıt olarak kabul etmek

4. FEL.11.1.2 · Çevre sorunlarıyla ilgili felsefi düşünce ortaya koyabilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
	Soruya açık bir tutumla cevap verir.	2
	Tutumunu tutarlı bir gerekçeyle destekler.	4
	Gerekçesini çevreyle ilgili uygun bir örnekle somutlaştırır.	4

Örnek cevap: Bence sorumluluğumuz vardır. Bugün yaptığımız seçimlerin sonuçlarını gelecek kuşaklar yaşayacak ve kendilerini savunacak durumda değiller. Örneğin yeraltı sularını bugün aşırı kullanırsak gelecekte yaşayacak insanlar içme suyu bulmakta zorlanacaktır.

Sık hatalar: Tutum belirtmeden konuyu genel olarak anlatmak; Gerekçe ile örneği ilişkilendirmemek

5. FEL.11.1.2 · Çevre sorunlarıyla ilgili felsefi düşünce ortaya koyabilme · zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Görüşün, insan sağlığını tehdit eden canlılar söz konusu olduğunda kabul edilmesi zor sonuçlar doğurduğunu açıklar.	5
b)	Görüşü koruyan tutarlı bir yanıt yazar (meşru müdafaa, en az zarar ilkesi, ayırım gözetmeden yok etmeme vb.).	5
c)	Tartışmayla ilgili açık ve gerekçeli bir tutum yazar.	5

a) Örnek cevap: Eşit hak varsa insanların sıtımadan korunmak için sivrisinekleri öldürmesi de haksız sayılmalıdır; bu, pek çok kişinin kabul edemeyeceği bir sonuçtur ve görüşü zorlar.

b) Örnek cevap: Burak, eşit değer taşıyan canlılar arasında da kendini korumanın meşru olduğunu söyleyebilir: İnsan yalnızca sağlığını korumak için ve en az zararı verecek biçimde müdahale etmeli, sivrisinekleri gereksiz yere yok etmemelidir.

c) Örnek cevap: Bütün canlıların değerli olduğunu kabul ediyorum, ama değer her durumda eşit olduğunu düşünmüyorum. İnsan yaşamını tehdit eden bir durumda korunmak meşrudur; ancak bu, doğaya sınırsız müdahale hakkı vermez.

Sık hatalar: Karşı örneği tekrar edip görüşe yarattığı güçlüğü açıklamamak; b) maddesinde Burak'ın görüşünü bırakan bir yanıt yazmak

6. FEL.11.1.2 · Çevre sorunlarıyla ilgili felsefi düşünce ortaya koyabilme · zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Açık bir tutum belirtir.	3
a)	Birbirinden farklı iki tutarlı gerekçe yazar.	5
b)	Karşı görüşü doğru biçimde ifade eden bir argüman yazar.	2
b)	Bu argümanı gerekçeli olarak çürütür.	5

a) Örnek cevap: Katılmıyorum. Birincisi, kirliliğin büyük bölümü sanayi, enerji üretimi ve ulaşım gibi bireyin tek başına değiştiremeyeceği alanlardan kaynaklanır. İkincisi, kuralları koyan ve denetleyen kurumlar harekete geçmezse bireysel çabalar dağınık kalır.

b) Örnek cevap: Karşı argüman: Toplum bireylerden oluşur; herkes üzerine düşeni yaparsa sorun çözülür. Çürütme: Bireylerin tutumu önemlidir ama bireyler, örneğin bir fabrikanın atık suyunu denetleyemez; bunun için yasal düzenleme ve kurumların sorumluluk alması gerekir. Bireysel ve kurumsal çaba birlikte gereklidir.

Sık hatalar: İki gerekçe yerine aynı gerekçeyi iki kez yazmak; Karşı argümanı çürütmeden kabul etmek

7. FEL.11.2.1 · Teknoloji ile ilgili felsefi soru ve problemleri anlayabilme · orta

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Güvenlik (mahremiyet) sorununu belirtir.	4
b)	Çatışan değerleri (konfor/kolaylık ile mahremiyet/özel yaşam) belirler.	2
b)	Öncelik verdiği değeri tutarlı bir gerekçeyle savunur.	4

a) Örnek cevap: Güvenlik sorunları: kişisel verilerin ve özel yaşamın korunması (mahremiyet).

b) Örnek cevap: Kolaylık ile mahremiyet çatışıyor. Mahremiyete öncelik veririm; çünkü evde konuşulanların izinsiz kaydedilmesi kişinin özgürlüğünü ve güvenliğini tehlikeye atar. Kolaylık için bu kadar büyük bir bedel ödenmemelidir.

Sık hatalar: Problemi 'teknoloji bağımlılığı' diye adlandırmak; Değerleri belirtip öncelik gerekçesi yazmamak

8. FEL.11.2.1 · Teknoloji ile ilgili felsefi soru ve problemleri anlayabilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Yabancılaşma problemini belirtir.	4
b)	Burak'ın emeğinin ürününe ve işine yabancılaştığını metinden bir ifadeyle gösterir.	4
b)	Kendini makinenin parçası gibi hissetmesini insanın kendine yabancılaşmasıyla ilişkilendirir.	2

a) Örnek cevap: Yabancılaşma.

b) Örnek cevap: Burak ürettiği şeyin tamamını görmez, işinin anlamını bilmez; emeğinin ürününe yabancılaşmıştır. Kendini makinenin bir parçası gibi hissetmesi, insan olarak kendine de yabancılaştığını gösterir.

Sık hatalar: Durumu yalnızca 'iş yorucudur' diye açıklamak; Yabancılaşmayı metinle ilişkilendirmemek